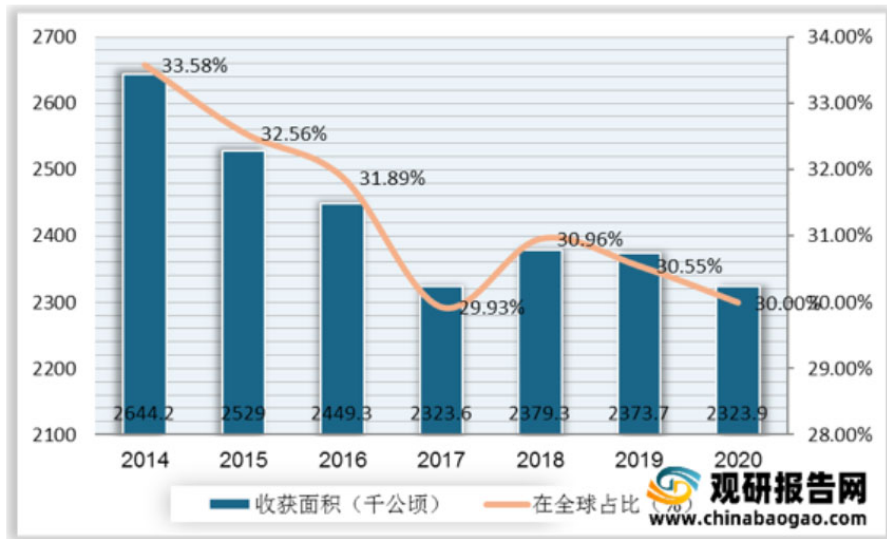

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှု၊ စားသုံးမှုနှင့် တင်သွင်းမှုအခြေအနေများကို
လေ့လာတင်ပြခြင်း

ကန်စွန်းဥ စိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်မှုအခြေအနေ

တရုတ်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကန်စွန်းဥစိုက်ပျိုးသည့်ဧရိယာအရ ပထမအဆင့်တွင် ရပ်တည်နေပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံတွင် ကန်စွန်းဥစိုက်ပျိုးဧရိယာမှာ ကမ္ဘာ့ကန်စွန်းဥ စိုက်ပျိုးမှု၏ (၃၀)%ရှိပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း တရုတ်နိုင်ငံတွင် ကန်စွန်းဥ စိုက်ပျိုးဧရိယာသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ကျဆင်းလျက်ရှိပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ ကန်စွန်းဥစိုက်ပျိုးသည့် ဧရိယာသည် ဟက်တာ (၂,၃၂၃,၉၀၀)ရှိပြီး တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် (၂.၁)% လျော့ကျသွားခဲ့ပါသည်။

From 2014 to 2020, China's sweet potato harvested area and its proportion in the global sweet potato harvested area

Data source: Compiled by Guanyan Tianxia

အလားတူ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥထွက်ရှိမှုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမနေရာတွင် ရပ်တည်နေသော်လည်း မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်း ကန်စွန်းဥထွက်ရှိမှုမှာ သိသိသာသာ ကျဆင်း လာပြီး ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥထွက်ရှိမှု တန်ချိန်(၅၁.၂၆၄)သန်းရှိကာ ကမ္ဘာ့ ကန်စွန်းဥထုတ်လုပ်မှု၏ (၅၆)% အထိ ရှိခဲ့ပါသည်။

China's sweet potato production and its proportion in global sweet potato production from 2014 to 2020

Data source: Compiled by Guanyan Tianxia

တရုတ်နိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကန်စွန်းဥအများဆုံးထုတ်လုပ်သူဖြစ်ပြီး အဓိကစားသုံးသူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥထွက်ရှိမှု တန်ချိန် (၄၇.၈၃)သန်းနှင့် အမှန်တကယ် စားသုံးမှုမှာ တန်ချိန် (၄၅.၆၅၉၁) သန်းရှိပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥထွက်ရှိမှုသည် တန်ချိန် (၄၇.၁၀၁)သန်းရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းခဲ့ကြပါသည်။

ကန်စွန်းဥသည် ရာသီဥတုအခြေအနေအမျိုးမျိုးနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်ခြင်းကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ တောင်ပိုင်းအထိ နေရာအနှံ့အပြား စိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းပြီး ကန်စွန်းဥထွက်ရှိရာဒေသများမှာ ပေဂျင်း၊ ရှန်ရှီး၊ ရှန်တုန်၊ ဟဲနန်၊ ထန်ကျင်း၊ ဟောပေ၊ အတွင်းမွန်ဂိုလီးယား၊ ယူနန်၊ စီချွမ်၊ ဟူးပေ၊ ကန်းစု၊ အန်ဟွေ၊ ဖူကျန်၊ ရှန်ရှီ၊ ဟူနန်၊ ကွမ်တုံ၊ ကျန်းစု၊ ကျန်းရှီးတို့ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးသော ကန်စွန်းဥမျိုး (၉၅)ရာခိုင်နှုန်းကျော်သည် ပြည်တွင်းမျိုးများဖြစ်ပါသည်။ ကန်စွန်းဥများကို အတွင်းသားအရောင်အရ အဖြူရောင်၊ အဝါရောင်နှင့် ခရမ်းရောင် ကန်စွန်းဥဟူ၍ အမျိုးအစားခွဲခြားထားပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် ကန်စွန်းဥအရည်အသွေး ကောင်းမွန်စေရန် အလေးထားဆောင်ရွက် လျက်ရှိသော်လည်း ကန်စွန်းဥစိုက်ပျိုးမှု စွမ်းရည်ကျဆင်းမှုကြောင့် ကန်စွန်းဥအထွက်နှုန်း ကျဆင်းလျက်ရှိပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥစားသုံးမှု

ကန်စွန်းဥတွင် ကစီဓာတ်၊ အမျှင်ဓာတ်၊ ဗီတာမင်စသည့် အာဟာရဓာတ်များ ကြွယ်ဝပြီး ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သဖြင့် တရုတ်လူမျိုးများ အထူးနှစ်သက်ကြပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံရှိ ကန်စွန်းဥဈေးကွက်၏ ဝယ်လိုအားသည် အဓိကအားဖြင့် အရသာကောင်းမွန်မှုနှင့် တိုက်ရိုက် သက်ဆိုင်နေပြီး စားသုံးသူများ၏ ဝယ်လိုအား ဆက်လက်ကြီးထွားလာလျက်ရှိပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် ကန်စွန်းဥကို လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်စားသုံးခြင်းအပြင် ကန်စွန်းဥအမှုန့်၊ ကန်စွန်းဥကြာဇံ၊ ကန်စွန်းဥခြောက်၊ ကန်စွန်းဥအချောင်းကြော်များ၊ ကန်စွန်းဥဖြင့် ပြုလုပ်ထား သော အနှစ်၊ ဖျော်ရည်၊ ဂျယ်လီ၊ ရေခဲမုန့်နှင့် အခြားမုန့်ပဲသရေစာများစသည်ဖြင့် ပုံစံမျိုးစုံ စားသုံး ကြပါသည်။

၎င်းတို့အနက် ကန်စွန်းဥကြာဇံနှင့် ကန်စွန်းဥအမှုန့်များသည် ကန်စွန်းဥဈေးကွက် ဝယ်လို အား၏ (၈၀)% ကျော်ရှိပြီး အထူးသဖြင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပြောင်းဖူးမှုန့်၊ အာလူးမှုန့်နှင့် အခြား အစားထိုးပစ္စည်းများ၏ ဈေးနှုန်းများ မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ကန်စွန်းဥအမှုန့် ဝယ်လိုအား ပိုမိုမြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥအမှုန့် လိုအပ်ချက်သည် တန်ချိန် (၂၈၀,၀၀၀)အထိ မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ်ထက် (၆.၇၉)% မြင့်တက်လာပါသည်။

ကန်စွန်းဥသည် အမျိုးမျိုးစားသုံးနိုင်သော သီးနှံတစ်မျိုးဖြစ်သည့်အပြင် အစားအသောက် ပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် အရက်ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းများအတွက် အရေးကြီးသော ကုန်ကြမ်း လည်းဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းဇယားများအရ ၂၀၂၂ ခုနှစ်အထိ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥ ဈေးကွက် အရွယ်အစားမှာ ယွမ် (၆၂.၇၉)ဘီလီယံခန့်ရှိပြီး ပျမ်းမျှဈေးနှုန်းသည် တစ်ကီလိုလျှင် (၁.၄)ယွမ်ခန့် ဖြစ်ပါသည်။

ကန်စွန်းဥ တင်ပို့/တင်သွင်းမှုအခြေအနေ

တရုတ်နိုင်ငံသည် ကန်စွန်းဥကို ပြည်ပမှ အနည်းငယ်သာတင်သွင်းပြီး ပြည်ပသို့ အဓိက ထားတင်ပို့သည့်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ထိပ်တန်းကန်စွန်းဥတင်ပို့သည့် ပြည်နယ် (၄)ခုမှာ ယူနန်၊ ရှန်တုံ၊ ကွမ်တုံနှင့် ဟူနန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ လတ်ဆတ်သည့် ကန်စွန်းဥ၊ အေးခဲထားသောကန်စွန်းဥနှင့် ကန်စွန်းဥခြောက်များကို ပြည်ပသို့ အဓိကတင်ပို့ပါသည်။ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥများကို ဂျပန်၊ နယ်သာလန်နှင့် တောင်ကိုရီးယားနိုင်ငံများသို့ အဓိကတင်ပို့ခဲ့ပါသည်။

လက်ရှိတွင် တရုတ်နိုင်ငံသည် ကန်စွန်းဥကို ဗီယက်နမ်၊ လာအိုနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့မှ အနည်း ငယ်တင်သွင်းလျက်ရှိပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ နိုဝင်ဘာလအထိ ကန်စွန်းဥ တင်သွင်းမှုအခြေအနေကို **နောက်ဆက်တွဲ (က)**ဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။

ဗီယက်နမ်စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဝန်ကြီးဌာန (Ministry of Agriculture and Rural Development)နှင့် တရုတ်နိုင်ငံအကောက်ခွန် အထွေထွေအုပ်ချုပ်မှု အာဏာပိုင်အဖွဲ့ (General Administration of Customs of China- GACC) တို့သည် တရုတ်နိုင်ငံ သို့ တင်ပို့သည့် ဗီယက်နမ်ကန်စွန်းဥများအတွက် ပိုးမွှားကင်းရှင်းရေးလိုအပ်ချက်ဆိုင်ရာသဘော တူစာချုပ်ကို ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံသည် ဗီယက်နမ်ကန်စွန်းဥများအတွက် အဓိကစားသုံးသူဈေးကွက်ဖြစ်ခဲ့သော် လည်း အဆိုပါသဘောတူစာချုပ် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမပြုမီအချိန်အထိ ဗီယက်နမ် ကန်စွန်းဥ များသည် နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေးမှတစ်ဆင့်သာ တရုတ်ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့နိုင်ခဲ့သဖြင့် လယ်သမား များနှင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းများသည် ကန်စွန်းဥဈေးနှုန်းအတက်အကျများကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။

၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံသည် ဗီယက်နမ်ကန်စွန်းဥများကို တရားဝင်တင်သွင်းခွင့် ပြုရန် စဉ်းစားခဲ့ပြီး ၂၀၂၂ နှစ်ကုန်တွင် အဆိုပါ သဘောတူညီချက်ကို တရားဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါစာချုပ်အရ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံမှ ကန်စွန်းဥ စိုက်ပျိုးသည့် ဒေသ(၇၀)ခုနှင့် ထုပ်ပိုးမှုစက်ရုံ (၁၃)ရုံတို့ကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ခွင့်ပြုထားပါသည်။

ဈေးကွက်တိုးတက်မှုလမ်းကြောင်း

ကန်စွန်းဥဈေးကွက်တွင် အော့ဖ်လိုင်းလက်လီရောင်းချမှုသည် ဈေးကွက်ဝေစု၏ (၇၀)% ခန့်ရှိပြီး အွန်လိုင်း e-commerce မှတစ်ဆင့်ရောင်းချခြင်းသည် ဈေးကွက်ဝေစု၏ (၃၀)% ခန့်ရှိပါသည်။ တရုတ်ကန်စွန်းဥဈေးကွက်ကို တိုးတက်စေသော အဓိကအချက်မှာ ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သော အစားအစာများကို လူကြိုက်များလာ၍ စားသုံးသူဝယ်လိုအား မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် ဈေးကွက်၌ အရည်အသွေးကောင်းမွန်သော ကန်စွန်းဥများ ရောင်းချလာနိုင်ခြင်းကလည်း ဈေးကွက်တိုးတက်လာစေရန် များစွာအထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၌ e-commerce ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ စားသုံးသူများအနေဖြင့် ကန်စွန်းဥအား အွန်လိုင်းမှ ဝယ်ယူခြင်းကို ပိုမိုလုပ်ဆောင်လာကြသည်ကို တွေ့ရှိရပြီး ဈေးကွက်ပြိုင်ဆိုင်မှုသည် ပိုမိုပြင်းထန်လာကာ အမှတ်တံဆိပ်နှင့် အရည်အသွေးသည် အနာဂတ်ကန်စွန်းဥဈေးကွက်၏ အဓိကယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်း ဖြစ်လာပါသည်။

သုံးသပ်တင်ပြချက်

လက်ရှိတွင် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥ ထုတ်လုပ်မှုသည် ပြည်တွင်းစားသုံးမှုအတွက် လုံလောက်သည့် အနေအထားရှိနေပြီး ပြည်ပမှ ပမာဏအနည်းငယ်သာ တင်သွင်းလျက်ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

တရုတ်နိုင်ငံတွင် နံနက်စာအဖြစ် ကန်စွန်းဥပြုတ်၊ ကန်စွန်းဥပေါက်စီ၊ ကန်စွန်းဥဖျော်ရည်၊ ကန်စွန်းဥမုန့်တို့ကို အဓိက စားသုံးကြပြီး ကန်စွန်းဥဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော မုန့်ပဲသရေစာများကိုလည်း ပုံစံမျိုးစုံဖြင့် စားသုံးကြသဖြင့် ကန်စွန်းဥဝယ်လိုအားသည် ဆက်လက်တိုးတက်နေမည့် အနေအထားရှိနေပါသည်။

အခြားတစ်ဖက်တွင်လည်း တရုတ်နိုင်ငံ၌ ကန်စွန်းဥ စိုက်ပျိုးသည့်ဧရိယာနှင့် ထုတ်လုပ်မှုသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် ကျဆင်းလာလျက်ရှိပြီး ကန်စွန်းဥ စားသုံးမှုမှာ တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ်

တိုးတက်လာလျက်ရှိသဖြင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်၌ ရောင်းလိုအားနှင့်ဝယ်လိုအားကွာဟချက်ရှိ လာမည့် အနေအထားရှိပါသည်။

ထို့အပြင် ကန်စွန်းဥအမှုန့်ဝယ်လိုအားသည် တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကန်စွန်းဥဈေးကွက် တိုးတက် မှုကို အဓိကတွန်းအားပေးသည့်အချက်ဖြစ်ရာ ကန်စွန်းဥကို လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် တင်ပို့ခြင်း အပြင် ကန်စွန်းဥမှုန့်၊ ကန်စွန်းဥခြောက်များအဖြစ် တင်ပို့ခြင်းဖြင့် ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများ ရှာဖွေသင့်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနနှင့် GACC တို့အကြား ကန်စွန်းဥတင်ပို့ရေးဆိုင်ရာ Protocol ကို လက်မှတ်ရေးထိုးနိုင်ရေး ညှိနှိုင်းလျက်ရှိရာ ကန်စွန်းဥ များ၏ အရည်အသွေး ကောင်းမွန်စေရန်၊ ဈေးနှုန်းယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းရှိစေရန်နှင့် ဈေးကွက်လိုအပ် ချက်ကို စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြည့်ဆည်းနိုင်ရန်အတွက် အစီအမံများ ချမှတ်ဆောင်ရွက်ထားသင့်ပါ သည်။

ထို့အပြင် ကန်စွန်းဥမျိုးစိတ်များ အရည်အသွေးပိုင်းမြှင့်တင်ရေး၊ ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် များလျှော့ချရေး၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလွယ်ကူချောမွေ့စေရေးနှင့် သိုလှောင်မှုနှင့် ထုပ်ပိုးမှုအဆင့် မြှင့်တင်ရေးတို့ကိုလည်း ကြိုတင်ပြင်ဆင်ဆောင်ရွက်ထားသင့်ပါကြောင်း လေ့လာသုံးသပ်တင်ပြ အပ်ပါသည်။

Source: <https://www.statista.com/statistics/697819/china-sweet-potatoes-production/>
<https://zhuanlan.zhihu.com/p/429747959>
www.agri.cn/V20/ZX/sjny/202304/t20230420_7975750.htm
<https://www.chyxx.com/industry/1150231.html>
<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1781150837534328190>
<https://www.yhresearch.cn/news/3861/sweet-potatoes>
<https://www.bilibili.com/read/cv19425193/>
<https://www.chyxx.com/industry/1150231.html>

တရုတ်နိုင်ငံ၏ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ နိုဝင်ဘာလအထိ ကန်စွန်းဥ တင်သွင်းမှု

HS code	ကုန်ပစ္စည်း	တင်ပို့သည့်နိုင်ငံ	တင်သွင်းသည့် ပြည်နယ်	အရေအတွက် (Kg)	တန်ဖိုး(အမေရိကန်ဒေါ်လာ)
7142011	Fresh sweet potato...	Japan	Beijing	30	743
7142019	Other fres..	Lao	Guangdong Provin...	51135	25,644
7142019	Other fres...	Viet Nam	Guangxi Zhuang A...	269498	147,274
7142019	Other fres...	Viet Nam	Guangxi Zhuang A...	2430060	1,235,367
7142019	Other fres...	Viet Nam	Yunnan Province	1262620	707,924
7142030	Chilled or...	Indonesia	Shandong Provinc...	10000	20,500
7142030	Chilled or...	Viet Nam	Shandong Provinc...	50	724
7142030	Chilled or...	Taiwan,China	Shanghai Provinc...	52	615
Total				4,023,445	2,138,791

Source: GACC